

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ОҚУ-АҒARTY МИНИСТРЛІГІНІҢ
«БАЛАЛАРДЫ ЕРТЕ ДАМУЫ ИНСТИТУТЫ» РММ

«NEGESH INTERNATIONAL» МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ ТӘРБИЕ МЕН ОҚЫТУДЫҢ
ИННОВАЦИЯЛЫҚ КЕШЕНІ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПРЕЗИДЕНТІ ІС БАСҚАРМАСЫ МЕДИЦИНАЛЫҚ
ОРТАЛЫҒЫНЫҢ «ҚАРЛЫҒАШ» БАЛАБАҚШАСЫ» РММ

«ABADAN» БАЛАБАҚШАСЫ ЖӘНЕ ОТБАСЫЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ

ЦИФРЛЫҚ ҚОҒАМ ЖАҒДАЙЫНДА МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ СӨЙЛЕУІН ДАМУЫ ПРОЦЕСІНДЕ ДАҒДЫЛАРДЫ КІРІКТІРУ: МӘСЕЛЕЛЕР, ШЕШІМДЕР ЖӘНЕ КЕЛЕШЕГІ

*Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары
13 маусым 2025 жыл*

ИНТЕГРАЦИЯ НАВЫКОВ В ПРОЦЕССЕ РАЗВИТИЕ РЕЧИ ДОШКОЛЬНИКОВ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОГО ОБЩЕСТВА: ПРОБЛЕМЫ, РЕШЕНИЯ И ПЕРСПЕКТИВЫ

*Материалы международной научно-практической конференции
13 июня 2025 года*

Астана, 2025

Редакция құрамы:

Жиенбаева Сайра Нагашибаевна – п.ғ.д., профессор, Педагогика кафедрасы, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті

Жумабекова Фатима Ниязбековна - п.ғ.к., профессор, Педагогика кафедрасы, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті

Сағалиева Жанар Каукербековна– п.ғ.к., доцент, ҚР оқу-ағарту министрлігі Балаларды ерте дамыту институты, ғылыми қызметкер

Адамова Манара Елекенқызы – п.ғ.м., ҚР Оқу –ағарту министрлігі, Мектепке дейінгі білім беру департаментінің басшысы

Ерманова Мария Наятқызы – п.ғ.м., ҚР оқу-ағарту министрлігі Балаларды ерте дамыту институтының директоры

Тезекова Орынтай – Педагогика және психология білім беру бағдарламасының 3-курс Phd докторанты, Педагогика кафедрасы, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті

УДК 373.2
ББК 74.100
Ц42

«Цифрлық қоғам жағдайында мектеп жасына дейінгі балалардың сөйлеуін дамыту процесінде дағдыларды кіріктіру: мәселелер, шешімдер және келешегі» Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдарының жинақтары»: - Астана, «Бика» баспасы, 2025.- 516 б.

ISBN 978-601-7075-63-7

«Цифрлық қоғам жағдайында мектеп жасына дейінгі балалардың сөйлеуін дамыту процесінде дағдыларды кіріктіру: мәселелер, шешімдер және келешегі» халықаралық ғылыми-практикалық конференциясының жинағында (AP19677736 «Мектеп жасына дейінгі балалардың тілін дамытудың ғылыми-педагогикалық негіздері»" гранттық қаржыландыру ғылыми жобасын іске асыру аясында) мектепке дейінгі балалардың сөйлеуін дамытудың өзекті мәселелері бойынша ғалымдардың, магистранттар, докторанттар, жас ғалымдар, практиктердің ғылыми және практикалық тәжірибелеріне байланысты мақалалары жинақталған.

© «Бика» баспасы Астана, 2025

выключить — он исчезнет?», экспериментируют: «А если я поставлю кубик?», «Теперь он большой!»

Однажды в ходе таких игр дети начали создавать целую сказку с теневыми персонажами. Они придумали волка, дерево, дом, и озвучивали происходящее: «Волк идёт по лесу...», «Ой, тень спряталась!» Речь здесь развивалась естественно, как сопровождение игры и как способ выразить наблюдение, выдумку, страх, интерес. Каждый ребёнок включался в процесс на своём уровне, в зоне ближайшего развития, ориентируясь на действия и речь других детей и мягкое сопровождение взрослого.

Такие игры формируют не только речь, но и воображение, причинно-следственное мышление, понимание пространственных понятий (больше–меньше, ближе–дальше, свет–тьнь) и способствуют развитию описательной и повествовательной речи. Главное — что всё это происходит через свободную игру и исследование, в атмосфере настоящего открытия.

Закключение. Таким образом, проблема развития речи в дошкольном возрасте требует комплексного подхода, в основе которого лежит уважение к речевому опыту самого ребёнка. Реджио-подход позволяет не столько «обучать речи», сколько создавать условия для её органического развития через исследование, проектную деятельность, активное слушание и диалог. А шкала ECERS-3 служит инструментом, позволяющим профессионально отразить и проанализировать эту среду.

Современное дошкольное образование, ориентированное на развитие личности, должно перейти от обучения к сотворчеству — от урока к диалогу.

Список использованной литературы

1. Выготский Л.С. Мышление и речь. — М.: Педагогика, 1983.
2. Ахутина Т.В. Нейропсихология и развитие речи. — М.: ВЛАДОС, 2004.
3. Кравцова Е.Е. Психология возрастного развития. — М.: Академия, 2010.
4. Harms T., Clifford R.M., Cryer D. *Early Childhood Environment Rating Scale (ECERS-3)*. — New York: Teachers College Press, 2015.
5. Malaguzzi L. *The Hundred Languages of Children: The Reggio Emilia Experience in Transformation*. — Reggio Children, 2011.
6. Гончарова Е.Л. Речь и коммуникация в дошкольном образовании. — М.: Просвещение, 2016.
7. Lewin-Benham A. *Bringing Reggio Emilia Home: An Innovative Approach to Early Childhood Education*. — Teachers College Press, 2006.
8. Михеева И.А. Организация развивающей предметно-речевой среды в ДОО. — СПб.: Детство-Пресс, 2020.

МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДА ТІЛДІҢ КЕШ ШЫҒУ ДИАГНОСТИКАСЫ, СЕБЕПТЕРІ ЖӘНЕ СӨЙЛЕУДІ ҚОЛДАУ ӘДІСТЕРІ

Ж.Қ.Исаева, М.Е.Адамова, М.Н.Ерманова, А.Ж.Атызова

ф.ғ.к., доцент, ҚР Оқу-ағарту министрлігі Балаларды ерте дамыту институтының
ғылыми қызметкер;

п.ғ.м., ҚР Оқу-ағарту министрлігі, Мектепке дейінгі білім департаменті директоры,
п.ғ.м., ҚР Оқу-ағарту министрлігі Балаларды ерте дамыту институтының директоры,
Астана қ.

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, ғылыми қызметкер

E-mail: manara_adamova@mail.ru

Аңдатпа. Мектеп жасына дейінгі балаларда сөйлеудің дамуының кешеуілдеуі олардың коммуникативтік дағдыларына, когнитивтік дамуына және әлеуметтік бейімделуіне ықпал ететін өзекті проблема болып табылады.

Кілт сөздер. Мектеп жасына дейінгі балалар, сөйлеудің дамуының кешеуілдеуі, мектепке дейінгі жас, сөйлеуге диагностика жүргізу, сөйлеу бұзылыстарының себептері, логопедиялық

түзету, сөйлеуді дамыту, сөйлеуді қолдау, коммуникативтік дағдылар, әлеуметтік бейімделу, түзету әдістері.

Аталған жұмыста неврологиялық, психологиялық және әлеуметтік факторларды қоса алғанда, сөйлеудің кешеуілдеуінің негізгі себептері қарастырылады. Сөйлеу тілінің бұзылыстары бар балаларды уақтылы анықтауға мүмкіндік беретін диагностикалық әдістерге ерекше көңіл бөлінеді. Сондай-ақ, логопедиялық түзету, ойын технологиялары, ата-аналармен жұмыс және оқытуда инновациялық тәсілдерді қолдану тәрізді сөйлеуді дамытуды қолдаудың заманауи және тиімді әдістеріне талдау жасалады.

Сөйлеуді дамыту баланың жалпы дамуының және оның сәтті әлеуметтенуінің маңызды құрамдас бөлігі [1-2]. Мектепке дейінгі жаста одан әрі оқыту және қоршаған әлеммен өзара әрекет ету үшін қажетті негізгі коммуникативтік дағдылар қалыптасады. Алайда, соңғы жылдары сөйлеуінің кешеуілдеуі бар балаларды қоса алғанда түрлі ауытқулары бар балалар санының артуы байқалды.

Бұл құбылыс үлкен проблемаға айналуға, өйткені ол баланың зияткерлік, эмоционалды және тұлғасының дамуына әсер етуі мүмкін. Сөйлеудің дамуының кешеуілдеуі – баланың жас ерекшеліктері нормаларына сәйкес сөйлеу дағдыларын игере алмауы. Бұл проблеманы тудырған себептерге байланысты сөйлеудің дамуы кешеуілдеуінің бірнеше түрлері бар: биологиялық (неврологиялық, генетикалық, анатомиялық ерекшеліктер), психологиялық (ортаның әсері, педагогикалық немқұрайлылық, эмоционалдық жарақаттар) және әлеуметтік факторларға байланысты (отбасында сөйлеу өзара қарым-қатынастың болмауы, көп тілді орта және т.б.).

Уақтылы диагностика жүргізу және түзету әдістерін дұрыс таңдау сөйлеудің кешеуілдеуін сәтті еңсеруде негізгі рөл атқарады. Логопедиялық жұмыс, ата-аналармен өзара қарым-қатынас, жайлы жағдайлар жасау маңызды.

Аталған тақырыптың өзектілігі сөйлеу тілінің бұзылыстары бар балалар санының артуына, диагностика мен түзетуге кешенді тәсілдің қажеттілігіне, сондай-ақ көмек көрсетудің тиімді әдістерін іздестірудің маңыздылығына байланысты. Бұл мәселені зерделеу сөйлеудің дамуының кешеуілдеуі бар балаларды қолдаудың неғұрлым тиімді әдістерін анықтауға мүмкіндік береді және олардың білім беру ортасына сәтті бейімделуіне ықпал етеді [3-4].

Сөйлеуді қолдаудың тиімді әдістерін әзірлеу сөйлеу дағдыларын қалыптастыру процесін жеделдетуге және баланың мектепке дайындық деңгейі мен одан әрі әлеуметтік бейімделуін арттыруға мүмкіндік береді. Сөйлеудің дамуының кешеуілдеуі – баланың жас ерекшеліктері нормаларына сәйкес сөйлеу дағдыларын игере алмауы [5]. Бұл жағдай сөйлеудің дамуының жеңіл баяулауынан кешенді түзетуді қажет ететін сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстарына дейін болуы мүмкін. Сөйлеудің кешеуілдеуінің бірнеше түрлері бар: сөйлеудің функционалды кешеуілдеуі, органикалық зақымданулар салдарынан сөйлеудің кешеуілдеуі, психоэмоционалды бұзылыстарда сөйлеудің кешеуілдеуі, көп тілді ортада сөйлеудің кешеуілдеуі.

Сөйлеудің функционалды кешеуілдеуі – педагогикалық тұрғыдан көңіл бөлмеу, тәрбиенің ерекшеліктері немесе қоршаған ортаның әсері тәрізді уақытша факторларға байланысты. Жайлы жағдайлар жасалған кезде сөйлеудің дамуы қалыпқа келеді. Органикалық зақымданулар салдарынан сөйлеудің кешеуілдеуі – баланың неврологиялық немесе физиологиялық ерекшеліктерімен байланысты, мысалы, перинатальды энцефалопатия, мидың немесе есту қабілетінің бұзылуы. Психоэмоционалды бұзылыстарда сөйлеудің кешеуілдеуі – аутизм, психикалық дамудың тежелуі және сөйлеу белсенділігінің жетіспеушілігімен қатар жүретін басқа да ауытқулары бар балаларда кездеседі.

Көп тілді ортада сөйлеудің кешеуілдеуі – екі тілде сөйлейтін ортада өскен балаларда байқалады. Екі тілді бірден меңгеру қажеттілігіне байланысты бала сөйлеуінің дамуы уақытша артта қалуы мүмкін. Сөйлеудің кешеуілдеуінің себептерін ерте анықтау түзетудің оңтайлы әдістерін таңдауға және баланың табысты дамуына ықпал етеді.

Сөйлеудің кешеуілдеуіне ықпал ететін негізгі факторларды бірнеше топқа бөлуге болады:

1) биологиялық (неврологиялық және физиологиялық) факторлар:

- орталық жүйке жүйесінің перинаталдық зақымдануы (гипоксия, туғандағы жарақаттар, жүктілік кезіндегі ананың инфекциялық аурулары);
- тұқым қуалауға бейімділік;
- есту қабілетінің бұзылуы, сөйлеу аппараты құрылымындағы ауытқулар;
- мидың дамуына әсер ететін дәрумендер мен микроэлементтердің жетіспеушілігі;

2) психологиялық-педагогикалық факторлар:

- отбасында сөйлеу қарым-қатынасының жеткіліксіздігі;
- шамадан тыс қамқорлық және өзбетінше сөйлеу белсенділігін шектеу;
- психоэмоционалды жарақаттар, күйзеліс, жайсыз отбасылық жағдай
- гаджеттерді шамадан пайдалану және белсенді сөйлеуге қатыспай ақпаратты пассивті қабылдау;

3) әлеуметтік факторлар:

- құрдастарымен қарым-қатынастың жеткіліксіздігі;
- тәрбиенің жағымсыз әдістері, сөйлеуге ынталандырудың жеткіліксіздігі немесе артық болуы;
- бала түрлі тілдік модельдермен ұшырасатын екі тілді орта.

Барлық мүмкін факторларды ескеру кешенді диагностиканы жүргізуге және сөйлеуді қолдаудың неғұрлым тиімді әдістерін таңдауға мүмкіндік береді. Сөйлеудің кешеуілдеуіне диагностика жүргізу әдістері. Сөйлеудің кешеуілдеуіне диагностика жүргізу бірнеше кезеңдерді қамтиды:

1) баланың сөйлеу дағдыларын бағалау – сөздік қорды, тілдің грамматикалық құрылымын, байланыстырып сөйлеуді, фонематикалық есту мен артикуляцияны талдау;

2) психологиялық-логопедиялық тексеру – жалпы және сөйлеудің даму деңгейін, когнитивтік қабілеттерді анықтау;

3) медициналық тексеру – органикалық патологияларды анықтау үшін неврологтың, отоларинголог пен психиатрдың қарауы;

4) тесттер мен әдістемелерді қолдану – сөйлеуді арнайы тексеру, сөйлеуді түсінуге арналған тесттер, артикуляциялық жаттығулар, дыбыстарды

айтуын талдау. Диагностика неғұрлым ерте жүргізілсе, кейінгі түзету жұмысы соғұрлым тиімді болады. Диагностикалау жұмыстары Көкшетау, Қарағанды, Павлодар, Астана, Ақтөбе қалаларындағы эксперименттік жүргізу бағдарламасының негізінде анықтау эксперимент нәтижесі төмендегідей болды.

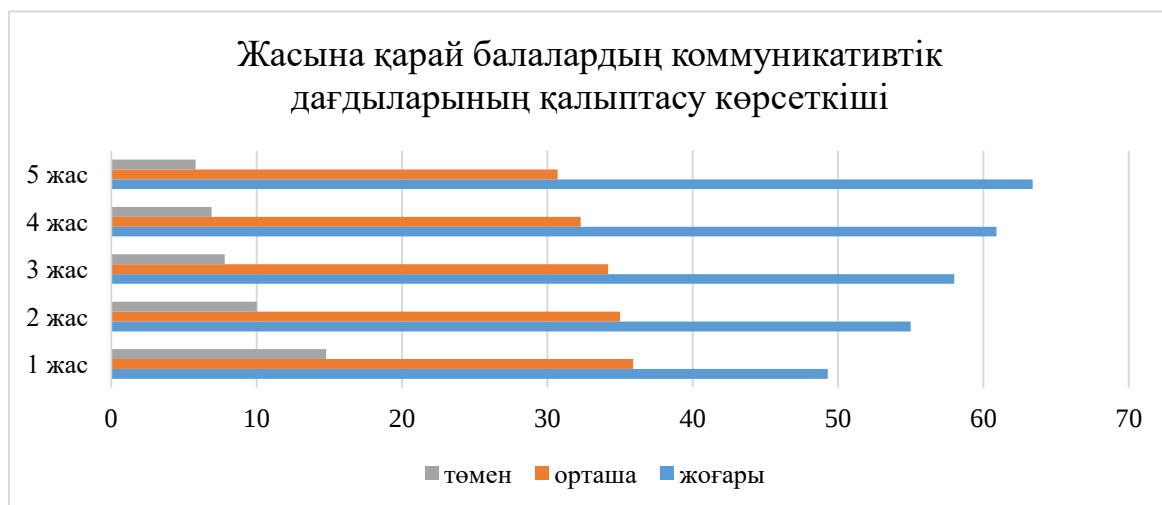
Эксперимент алаңының жұмысы барысында зерттеуші топ педагогикалық дидактиканың келесі маңызды сұрақтарына жауап іздеді: «нені үйрету керек?» (сөйлеуді дамытуда оқу мазмұны – балалардың жас ерекшелігіне сай сөздік минимумдар, клишелер (сөз тіркестері, фразалар, сөздік шаблондар)), «қалай оқыту керек?» (оқытудың әдістері, құралдары, ережелері мен ұйымдастырушылық формалары), «неге оқыту керек?» (мектепке дейінгі мекеменің оқу мақсатына сай), «кімді оқыту керек?» және «кім үйретеді?» (оқыту субъектілеріне қойылатын талаптар жүйесі), «тілді қайда оқыту керек?» (серуенде, ойын кезінде, мәдени-демалыс шараларында және т. б.) және «қашан оқу керек?» (балаларға ұйымдастырылатын әрекет түрін таңдағанына байланысты: күні бойы немесе уақыт ұзақтығы - шектеусіз).

Сенсорлық және сөйлеуді дамыту арасындағы байланыс көптеген зерттеулермен дәлелденген. Бимен және йогамен, спорттық жаттығулармен айналысу, доппен ойындар арқылы қимылдарды үйлестіруді дамыту, қимылды ойындар, нейропсихологиялық жаттығулар әдісін қолдану пайдалы болып келеді. Мектеп жасына дейінгі балаларда сөйлеудің дамуының кешеуілдеуі – баланың одан әрі когнитивтік, эмоционалдық және әлеуметтік дамуына айтарлықтай ықпал ететін өзекті мәселе. Қазіргі кезде сөйлеу тілінің бұзылыстары бар балалар санының артуы байқалуда, бұл сөйлеудің кешеуілдеуіне диагностика жүргізу, түзету және алдын алу мәселелеріне мұқият қарауды талап етеді.

Жоғарыдағы суреттен мектеп жасына дейінгі балалардың сөйлеуінің төменгі деңгейінің 10-15% пайыз екендігін, ал орташа деңгейінің 38-33% пайыз көрсеткіш екенін байқадық. Сондықтан мектеп жасына дейінгі балалардың сөйлеуді дамытуды қолдаудың тиімді әдістері және

сөйлеудің кешеуілдеуін түзетуде логопедиялық жұмысты, отбасының, тәрбиешілер мен мамандардың қатысуын қамтитын кешенді тәсілді қажет етеді.

Сурет 1. Балалардың сөйлеу дағдыларының қалыптасуының жас ерекшелігі бойынша салыстырмалы көрсеткіші

Зерттеу сөйлеудің кешеуілдеуі түрлі: биологиялық, психологиялық-педагогикалық және әлеуметтік себептерге байланысты болуы мүмкін екенін көрсетті. Жайлы жағдайлар жасалған кезде сөйлеу өздігінен қалпына келуі мүмкін, бірақ көптеген жағдайларда мамандар мен отбасы тарапынан кешенді қолдау қажет [8].

Диагностика әдістерін талдау сөйлеуді дамытудың кешеуілдеуін анықтаудың негізгі кезеңдерін айқындауға мүмкіндік берді, олардың ішінде:

- 1) бала сөйлеуінің даму деңгейін бағалау, сөздік қордағы, тілдің грамматикалық құрылымындағы, фонематикалық есту және дыбыстарды айтудағы ауытқуларды анықтау;
- 2) органикалық бұзылыстарды анықтау үшін кешенді медициналық тексеру;
- 3) баланың когнитивтік және сөйлеу қабілетін талдауға бағытталған арнайы тестілеу әдістерін қолдану. Жұмыс барысында сөйлеуді дамытуды қолдаудың негізгі әдістері қарастырылды.

Тиімді әдістердің ішінде: логопедиялық түзету, ойын әдістері, ата-аналарды тәрбиелеу-білім беру процесіне белсенді тарту, заманауи технологияларды қолдану және сенсомоторлық дағдыларды дамытуды бөліп көрсетуге болады. Осы бағыттардың барлығын қамтитын кешенді тәсіл неғұрлым жылдам және тұрақты нәтижелерге қол жеткізеді.

Мектеп жасына дейінгі балаларда сөйлеудің дамуының кешеуілдеуі – бұл әр балаға жеке тәсілді талап ететін күрделі көп факторлы құбылыс. Диагностика неғұрлым ерте жүргізіліп, түзету жұмыстары басталса, сөйлеудің кешеуілдеуін сәтті еңсеру ықтималдығы соғұрлым жоғары болады.

Логопедиялық жұмыс түзетудің негізгі әдісі болып табылады, бірақ оның тиімділігі ата-аналар мен педагогтердің қатысуымен артады. Ойын технологиялары, заманауи цифрлық ресурстар және сенсомоторлық даму сөйлеуді қалыптастыруға оң ықпал етеді.

Сөйлеуді қолдаудың негізгі әдістері: логопедиялық түзету, сөйлеуді дамыту процесіне ата-аналарды тарту, инновациялық технологиялар мен цифрлық ресурстар, сенсорлық даму және физикалық белсенділік. Логопедиялық түзету, логопедпен жұмыс артикуляциялық аппаратты дамытуға, фонематикалық естуді жақсартуға, тілдің грамматикалық құрылымын қалыптастыруға және байланыстырып сөйлеуді дамытуға бағытталған.

Негізгі әдістер: артикуляциялық жаттығулар, логопедиялық массаж, тыныс алу жаттығулары, сөйлеуге ынталандыратын ойын әдістері, түзету бағдарламалары (мысалы, Зайцев әдістемесі, Дымованың жүйесі және т.б.).

Сөйлеуді дамытудағы ойын әдістері. Ойын - мектеп жасына дейінгі баланың негізгі әрекеті болып табылады, сондықтан сөйлеуге арналған ойындарды енгізу сөйлеуді дамытуға айтарлықтай ықпал етеді. Тиімді әдістер: сөйлеуді дамытуға ықпал ететін үстел үсті және

сюжетті-рөлдік ойындар («Дүкен», «Аурухана», «Отбасы» және т.б.), ұсақ моториканы дамытатын ойындар (құммен ойнау, мүсіндеу, сурет салу) мидың сөйлеу аймақтарының жұмысын жақсартуға көмектеседі.

Ата-аналарды сөйлеуді дамыту процесіне тарту. Ата-аналар баланың сөйлеуін қалыптастыруда негізгі рөл атқарады. Ата-аналарға арналған ұсынымдар: баламен жиі сөйлесу, тұрмыстық жағдайларды айту, ертегілер оқып беру, оқығанын талқылау, сұрақтар қою, мультфильмдерді көру уақытын шектеу және оны белсенді сөйлеумен алмастыру, әңгімелерді, оқиғаларды айтып беруге ынталандыру

Инновациялық технологиялар және цифрлық ресурстар. Заманауи технологиялар дұрыс қолданылған кезде сөйлеуді дамытуда көмекші бола алады. Үлгілер: логопедиялық мобильді қосымшалар, тапсырмалары бар аудио ертегілер, сөздік қорды және фонематикалық естуді дамытатын интерактивті оқыту ойындары. Сенсорлық даму мен физикалық белсенділік

Сөйлеуді дамыту бойынша жүйелі жұмыс коммуникативті дағдыларды жақсартуға ғана емес, сонымен бірге баланың жалпы сәтті әлеуметтенуіне де ықпал етеді. Осылайша, бұл зерттеу сөйлеу кідірістерін ерте анықтау және түзетудің тиімді әдістерін енгізу қажеттілігін көрсетеді. Ата-аналардың, тәрбиешілердің, логопедтердің және басқа мамандардың балаға қажетті қолдауды қамтамасыз ете отырып, тығыз қарым-қатынаста жұмыс істеуі маңызды.

Сөйлеуді дамыту бойынша жүйелі жұмыс тек коммуникативтік дағдыларды жақсартуға ғана емес, сонымен қатар баланың сәтті әлеуметтенуіне ықпал етеді. Осылайша, зерттеу жұмысы сөйлеудің кешеуілдеуін ерте анықтау және түзетудің тиімді әдістерін енгізу қажеттілігін көрсетеді. Балаға қажетті қолдауды қамтамасыз ете отырып, ата-аналар, тәрбиешілер, логопедтер мен басқа мамандардың тығыз қарым-қатынаста жұмыс жүргізуі маңызды. Бұл тақырыпты одан әрі зерделеудің келешегі балалардың жеке ерекшеліктеріне бейімделген түзетудің жаңа әдістерін әзірлеумен, сондай-ақ заманауи цифрлық технологиялардың сөйлеуді дамытуға ықпалын зерделеумен байланысты.

Инновациялық тәсілдерді енгізу және мамандардың кешенді өзара әрекеті мектеп жасына дейінгі балалардың сөйлеу тілінің бұзылыстарының деңгейін төмендетуге және оларды мектепте табысты оқуға дайындауға және қоғамда әлеуметтенуге септігін тигізеді.

Зерттеу сөйлеуінің дамуы кешеуілдеуі бар балаларға көмектесудің неғұрлым тиімді әдістерін анықтауға бағытталған, бұл олардың білім беру ортасына сәтті енуіне және үйлесімді дамуына ықпал етеді. Зерттеу 2023-2025 жылдарға арналған АР19677736 «Мектеп жасына дейінгі балалардың сөйлеуін дамытудың ғылыми-педагогикалық негіздері» ғылыми және (немесе) ғылыми-техникалық гранттық қаржыландыру жобасы негізінде орындалды.

Пайданылған әдебиеттер тізімі

1. Білім туралы: Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319 Заңы. – <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z070000319> (жүгіну күні: 01.03.2025)
2. Мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытуды дамыту моделі: Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2021 жылғы 15 наурыздағы № 137 қаулысы.– <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P2100000137> (жүгіну күні: 01.03.2025)
3. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты: Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығы.– <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V2200029031> (жүгіну күні: 01.03.2025)
4. Педагог мәртебесі туралы: Қазақстан Республикасының Заңы 2019 жылғы 27 желтоқсандағы № 293-VI ҚРЗ. – <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z1900000293> (жүгіну күні: 01.03.2025)
5. Исаева Ж.К., Жиенбаева С.Н., Адамова М.Е. Критерии оценки качества дошкольного воспитания и обучения // Сборник материалов форума «Научные основы модернизации системы образования и науки». – Астана: НАО им. И. Алтынсарина, 2023. – С. 165-171. – https://drive.google.com/file/d/1-Z2mP1cSp63I4cZ646ZXc_wEJn6Co2rl/view?usp=sharing (дата обращения: 01.03.2025)
6. Жиенбаева С.Н., Исаева Ж.К., Адамова М.Е. Социально-эмоциональное дошкольное воспитание и интеллектуальное развитие ребенка // Обществознание и социальная психология. – 2023. – № 5 (49).– С.806-810.–https://drive.google.com/file/d/1q4P6Kmg9Opx_xtCfjZ97lQ79A_rZ40nR/view?usp=share_link (дата обращения: 01.03.2025) SPEECH DELAY IN PRESCHOOLERS: DIAGNOSIS, CAUSES AND METHODS OF